

Цаглінка ў імкненні захаваць спадчыну

Калі ў чалавеку спалучаюцца якасці прадпрымальніка, мецэната і цікаўнага даследчыка, то вынік можа быць вельмі плённы. Добры таму прыклад — асоба Францішка Жылкі. Нядаўна ў Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі была прэзентавана яго кніга “Млынарства Беларусі: гісторыя і сучаснасць”. Але гэтае выданне — своеасаблівы працяг добрых спраў, якія робіць яе аўтар для нашай краіны і для сваёй малой радзімы ўжо не першы год.

Дзякуючы намаганням і сродкам Францішка Жылкі на базе вадзянога млына ў вёсцы Жодзішкі цяпер створаны культурна-вытворчы асяродак. У «Жылкаў млын» едуць тыя, хто жадае адкрыць для сябе неспазнаную Беларусь з яе даўнімі традыцыямі, майстэрствам і вынаходкамі сучасных майстроў, якія не могуць жыць без творчага выяўлення на карысць малой радзімы, наогул Бацькаўшчыны.

Старадаўні падмурак млына ў Жодзішках (XVIII стагоддзе) мае прыгожую каменную кладку, аздабленне глядзіцца нібы твор мастацтва

Вадзяны млын у Жодзішках адноўлены дбаннем нашчадка яго гаспадароў.

— Вельмі прыемна ад таго, што ў Беларусі ёсць людзі, якія могуць дасягнуць поспеху ў асабістай справе, зрабіць свой бізнес, але пры гэтым вельмі трапятліва ставіцца да малой радзімы. Стварыць музей побыту, аднавіць млын, пабудаваць капліцу для тых, хто ўжо з прычыны ўзросту не можа трапіць у касцёл... Насамрэч гэта ўсё дарагога варта, — адзначыла падчас прэзентацыі генеральны дырэктар Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі Аксана Кніжнікава.

Новае прэзентаванае выданне — гэта ўнікальная магчымасць зацікаўленым чытачам паглыбіцца ў гісторыю роднага краю, у гісторыю млынарства. У кнізе сабраны сотні фотаздымкаў тых мясцін, дзе працавалі некалі і захаваліся да сёння вадзяныя млыны. Тут адлюстравана багацце разнастайнай архітэктуры вадзяных млыноў, прыведзены творы мастакоў, змешчаны звесткі пра млыны з архіваў.

— Вадзяныя млыны — гэта вельмі важная гісторыка-культурная спадчына Беларусі. Амаль забытая, заняўбаная, якая патрабуе сёння пільнай увагі. Таму што, як вядома, млыны (а вадзяныя млыны складалі большасць) на Беларусі з’яўляліся вельмі важнымі не толькі прамысловымі, але і сацыяльна-культурнымі аб’ектамі, дзе людзі збіраліся не толькі зрабіць канкрэтную справу, але і падзяліцца навінамі, абмеркаваць нешта... Я ўспамінаю, калі мае бацькі ехалі на млын, тата збіраўся нібы на свята. Ён рыхтаваўся, бо вёз туды самае дарагое — збожжа, якое ён сам вырасціў, каб дамоў прывезці муку, што стане потым асновай для хлеба, — расказвае старшыня Беларускага фонду культуры Тадэвуш Стружэцкі. — Да таго ж уладальнікі млыноў заўсёды былі не толькі замочнікамі, але і вельмі адукаванымі людзьмі. Яны карысталіся заслужанай павагай сярод аднавяскоўцаў, сярод жыхароў мястэчак, гарадоў.

Менавіта так аўтар прэзентаванага выдання і зрабіў тады, калі даў “новае жыццё” вадзяному млыну, які некалі належаў яго сям’і. Дзякуючы неаб’якавасці і жаданню пакінуць важныя сведчанні мінулага на роднай зямлі Францішак Жылка стварыў Музей вадзянога млына XVIII стагоддзя ў аграгарадку Жодзішкі ў Смаргонскім раёне. Мясціны там маляўнічыя, і гісторыя ў іх цікавая. Жодзішкі размешчаны на беразе ракі Віліі і вядомыя з пачатку XVI стагоддзя. Вадзяны млын тут пабудавалі ў 1781 годзе. І сёння кожны наведвальнік ці то з Беларусі, ці то з замежжа можа не толькі ўбачыць яго ў дзеянні, але і здабыць непаўторны вопыт работы на ім. Пры жаданні лобы чалавек здольны тут сваімі рукамі змалоць збожжа на муку, з якой потым выпякаецца хлеб... Такое відовішча нікога, мяркую, не пакіне без эмоцый і новых ведаў. Як і кніга аўтара пра млынарства на беларускіх

Францішак Жылка падчас прэзентацыі

землях. Сам аўтар на прэзентацыі кнігі, дарэчы, таксама згадваў той час, калі прыходзіў на млын шасці-сямігадовым хлопчыкам і заставаўся пад вялікім уражаннем ад таго, як усё там працавала...

— Для мяне было важна зафіксаваць, у якім стане знаходзіцца будынік млыноў на пачатку XXI стагоддзя. Кніжка беларускамоўная, і пры чытанні вы заўважыце, што ў ёй шмат тэхнічнай лексікі, але па-беларуску мне было нават прасцей падабраць патрэбнае слова, — дзеліцца аўтар выдання “Млынарства Беларусі: гісторыя і сучаснасць” Францішак Жылка. — У гэтай кнізе адлюстравана больш за 150 млыноў. І гэта неабавязкова будынікі, могуць быць і падворкі. Бо сёння ёсць розныя варыянты, дзе такія млыны былі. Есць млыны, дзе сёння жывуць людзі. Там пад падлогай цячэ вада, але ўмовы для жыцця нармальныя, і вільгаці таксама не адчуваецца. Але ёсць млыны, дзе будынак у добрым стане, і ніхто не можа вырашыць, пад што яго прыстасаваць. А можна было б іх для розных мэт выкарыстаць: для жылыя, экспазіцый цікавныя ладзіць...

Дарэчы, экзэмпляр кнігі падчас прэзентацыі ўрачыста перадалі і ў фонд Нацыянальнай бібліятэкі.

Алена Драпко